

Notatka z warsztatu diagnostycznego Kluczowe i potencjalne motory rozwoju gospodarczego obszaru metropolitalnego

Spotkanie odbyło się 5 września 2014 roku w siedzibie **Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego (PPNT)** w Gdyni. Spotkanie prowadził dr Tomasz Brodzicki, partner naukowy z Instytutu Rozwoju. W spotkaniu uczestniczyli przede wszystkim przedstawiciele JST, instytucji pośredniczących oraz firm i NGOs z obszaru metropolitalnego. Zarejestrowanym uczestnikom spotkania przesłana została z wyprzedzeniem fiszka diagnostyczna przedstawiająca najważniejsze dotychczas uzyskane wyniki prac.

Spotkanie rozpoczęło się od przedstawienia głównych założeń Projektu „Opracowanie Strategii Rozwoju Obszaru Metropolitalnego do 2030” roku oraz etapu jego realizacji. Prowadzący w skrócie omówił cel i przebieg warsztatu diagnostycznego.

Kolejnym punktem spotkania była pół godzinna prezentacja wstępnych wyników diagnozy sektorowej opracowanej przez dr Brodzickiego we współpracy z **Jakubem Kwiatkowskim** z Instytutu Rozwoju. W prezentacji przedstawiono: rozważania nad rzeczywistą delimitacją obszaru metropolitalnego, istotą metropolii oraz jej adresatami, istotę rozwoju gospodarczego w tym metropolii i czynniki go warunkujące, przedstawiono podstawowe wnioski – odpowiedzi na 10 zasadniczych pytań badawczych oraz pytania dodatkowe postawione w czerwcu na 1 warsztacie przez uczestników spotkania (m.in. wrażliwość na sezonowość, rolę produktów regionalnych, infrastrukturalne i instytucjonalne uwarunkowania rozwoju OM). Wskazano również perspektywiczne sektory działalności gospodarczej dla rdzenia i obszaru uzupełniającego OM.

Autorzy diagnozy przedstawili również podstawowe wyzwania rozwojowe dla obszaru metropolitalnego:

- wyczerpywanie się potencjału rozwoju opartego o proste mechanizmy nadrabiania zaległości rozwojowej (konwergencja) => zmiana modelu rozwojowego na bardziej intensywny;
- przełamanie miękkich barier rozwoju gospodarczego (niski poziom wzajemnego zaufania, ograniczona współpraca, brak koordynacji działań);
- utrata prostych przewag konkurencyjnych, konsekwentne wzmacnianie kluczowych przewag konkurencyjnych OM;
- wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego;
- wzrost potencjału do absorpcji i tworzenia nowoczesnych technologii;
- dywersyfikacja ryzyk rozwojowych; ucieczka przed nadmierną specjalizacją,

- zahamowanie procesu deindustrializacji;
- narastanie konfliktów między głównymi kierunkami rozwoju (np. rozwój portów, centrów logistycznych, przemysłu, wydobycie gazu łupkowego (Dutch disease) a walory środowiskowe, rozwój turystyki)

jak również proponowane kierunki działań. Autorzy diagnozy podziękowali również za pomoc udzieloną przez interesariuszy diagnozy w jej przygotowaniu: udział w warsztatach, konstruktywną krytykę, wypełnienie ankiet (50 osób), przeprowadzone wywiady pogłębione (25 osób) oraz przesłanie dokumentów strategicznych jst i podmiotów gospodarczych.

Kolejne dwie części spotkania miały charakter stricte warsztatowy. Uczestnicy zostali podzieleni na cztery grupy pracujące przy moderowanych stolikach. W pierwszej części odniesiono się do prezentacji oraz trzech kluczowych części fiszki diagnostycznej: diagnozy, zróżnicowania wewnętrznego oraz benchmarkingu obszaru metropolitalnego. Po około 25 minutach dyskusji w grupach wyniki prac zostały podsumowane przez liderów bądź moderatorów stolików. Uczestnicy zasadniczo zgodzili się z przedstawionymi wynikami proponując pewne doszczegółowienie fiszki (o pogłębione dane, uzupełniające kierunki działań np. wykorzystanie potencjału Wisły). Uwagi te zostaną uwzględnione w raporcie końcowym diagnozy.

W drugiej części warsztatu przeprowadzono analizę parametryczną SWOT. Na podstawie własnej wiedzy i przygotowanych fiszek diagnostycznych uczestnicy każdego ze stolików odnieśli się w sposób interaktywny do każdej z części strategicznej macierzy SWOT. Zgodnie z przyjętą metodologią silne i słabe strony odnosiły się do sytuacji bieżącej i wewnątrz OM, natomiast szanse i zagrożenia miały charakter przyszły (perspektywa do roku 2030) i zewnętrzny w stosunku do OM.

W wyniku prac zidentyfikowano następujące czynniki, które w kolejnym kroku poddano ocenie parametrycznej badających ich wpływ na rozwój OM i istotność bądź wpływ na rozwój OM i prawdopodobieństwo wystąpienia. Z każdego z pól macierzy na podstawie analizy wyników i dyskusji wybrano pięć najważniejszych czynników, które poddano dalszej analizie

Tabela 1. Zidentyfikowane czynniki strategiczne

Silne strony				
	Czynnik	Wpływ	Istotność	Wynik
S1	Nadmorskie położenie	4	30	120
S2	Wysoka atrakcyjność osiedleńcza i inwestycyjna	4	25	100
S3	Duży potencjał endogeniczna (duże zasoby)	3	15	45

S4	Korzystna struktura demograficzna poza rdzeniem	2	15	30
S5	Rozwój infrastruktury naukowej i biznesowej w okresie po 2004	2	15	30
Suma			100	-

Słabe strony				
	Czynnik	Wpływ	Istotność	Wynik
W1	Peryferyjność	4	15	60
W2	Brak wizji/celu strategicznego	3	10	30
W3	Brak współpracy liderów	3	10	30
W4	Niska dostępność	4	7	28
W5	Niska innowacyjność gospodarki	3	7	21
	Słaba wspólna promocja	3	7	21
	Niewykorzystany potencjał morza	3	6	18
	Uzależnienie od środków zewnętrznych	3	6	18
	Niedostosowana oferta edukacyjna	3	6	18
	Słabe relacje biznes - nauka	3	6	18
	Braki informacyjne	2	6	12
	Dysproporcje wewnętrzne	2	6	12
	Wysokie koszty energii	2	6	12
	Małe usieciowienie	2	2	4
Suma			100	-

Szanse				
	Czynnik	Wpływ	Prawd.	Wynik
O1	Poprawa dostępności OM	4	3	12
O2	Napływ nowych inwestycji	4	3	12
O3	Napływ środków UE	2	4	8
O4	Rozwój nowych rynków (BRIC, Afryka, Ameryka)	3	2	6
O5	Decyzja o lokalizacji strategicznych inwestycji np.. EJ1	3	2	6
	Wzrost znaczenia regionu Morza Bałtyckiego	3	1	3

Zagrożenia				
	Czynnik	Wpływ	Prawd.	Wynik
T1	Spadek znaczenia gospodarki UE w aspekcie globalnym	2	4	8
T2	Kryzysy gospodarcze globalne i regionalne	3	2	6
T3	Centralizacja podejmowania decyzji w kraju	3	2	6
T4	Niestabilna sytuacja geopolityczna	3	2	6
T5	Przyspieszona konwergencja płac w regionie do poziomu Europy Zachodniej	4	1	4
	Dezintegracja UE	4	1	4
	Wprowadzenie euro	4	1	4
	Nasilenie procesów migracyjnych	4	1	4

W kolejnym kroku pracując w jednej połączonej grupie uczestnicy spotkania przeprowadzili analizę powiązań pomiędzy zidentyfikowanymi czynnikami. W praktyce sprowadziło się to do odpowiedzi na serię pytań:

- Czy dana mocna strona pozwoli nam wykorzystać daną szansę?
- Czy dana mocna strona pozwoli nam zniwelować dane zagrożenie?
- Czy dana słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania danej szansy?
- Czy dana słaba strona potęguje ryzyko związane z danym zagrożeniem?

Każdy z elementów został oceniony przez uczestników w trójstopniowej skali od 0 – brak związku (wpływu) po 2 – związek (wpływ) istotny. Uzyskane wyniki podsumowuje poniższa tabela. Niektóre z wyników zostały zweryfikowane przez autorów diagnozy po spotkaniu (zaznaczone na czerwono).

Macierz korespondencji

		Nadmorskie położenie	Wysoka atrakcyjność osiedleńcza i inwestycyjna	Duży potencjał endogeniczna (duże zasoby)	Korzystna struktura demograficzna poza rdzeniem	Rozwój infrastruktury naukowej i biznesowej w okresie po 2004	Peryferyjność	Brak wizji/celu strateg.	Brak współpracy liderów	Niska dostępność	Niska innowacyjność gospodarki
		S1	S2	S3	S4	S5	W1	W2	W3	W4	W5
Poprawa dostępności OM	O1	1	1	2	0	1	2	1	1	1	2
Napływ nowych inwestycji	O2	1	2	2	1	2	2	2	1	2	2
Napływ środków UE	O3	0	0	2	1	1	1	2	2	1	2
Rozwój nowych rynków (BRIC, Afryka, Ameryka)	O4	2	1	1	0	2	1	1	2	2	2
Decyzja o lokalizacji strategicznych inwestycji np.. EJ1	O5	2	2	2	1	1	2	1	2	2	2
Spadek znaczenia gospodarki UE w aspekcie globalnym	T1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1
Kryzysy gospodarcze globalne i regionalne	T2	0	1	1	0	1	0	1	1	1	1
Centralizacja podejmowania decyzji w kraju	T3	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0
Niestabilna sytuacja geopolityczna	T4	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Przyspieszona konwergencja płac w regionie do poziomu Europy Zachodniej	T5	0	1	1	1	0	1	0	0	0	2

Uzyskane wyniki uwzględniające wyłącznie silne powiązania (liczba dwójek, lewa część poniżej) jak i drugie podejście uwzględniające zarówno silne jak i słabe powiązania (suma poszczególnych pól) **wskazuje wyraźnie na dominację słabych stron obszaru metropolitalnego nad silnymi (sytuacja bieżąca) przy szansach istotniejszych od zagrożeń (przyjazne otoczenie w przyszłości)**. Taki układ wyników sugeruje przyjęcie tzw. **strategii konkurencyjnej**.

Obszar metropolitalny w tej sytuacji funkcjonuje w otoczeniu, które pozwala ma wyłącznie na utrzymanie bieżącej pozycji. Istotne słabości wewnętrzne uniemożliwiają jednakże skuteczne wykorzystanie szans. Strategia OM powinna koncentrować się, więc na eliminowaniu bądź neutralizowaniu wewnętrznych słabości, aby w przyszłości lepiej wykorzystać szanse kreowane przez otoczenie.

	Silne strony (S)	Słabe strony (W)
Szanse (O)	10	16
Zagrożenia (T)	0	3

	Silne strony (S)	Słabe strony (W)
Szanse (O)	31	41
Zagrożenia (T)	10	16

Uczestnicy spotkania uznali konieczność przeprowadzenia pogłębionej analizy SWOT zgodnie z zasadami metodologicznymi z uwzględnieniem parametryzacji – identyfikacji kluczowych czynników oraz analizy powiązań między nimi.

Organizatorzy dziękują ponownie za udział wszystkim uczestnikom warsztatu i konstruktywny wkład w realizowane prace badawcze.

Kontakt do lidera zespołu Diagnozy:

t.brodzicki@instytut-rozwoju.org